

ελεύτερο της σκέψης, είτε για επιστημονικά, είτε για κοινω- νικά ζητήματα, (κι αν έξοσες εδώ, θα χρησιμοποιούσε και το λόγο του για το γλωσσικό ζήτημα), δεν παραλλάζει: αποφεύγει τα άφηρημένα και δογματικά, και δίνει τους κοινούς τόπους της επίσημης ρητορείας, και τη μακρὰ και ιεροψαλτική, να ποζιμε, φράση, ρητορική, να μιλή, με κοντές φράσεις, με την παρατήρηση, με τα ζωγραφιστά, με τα πράγματα, με τα «petits faits» του Ταίν, ενός από τους μεγάλους δασκάλους του, με όλο το βήρος και με την ειλικρίνεια της ζωής

Κ.

ΛΕΥΚΑΔΙΟΣ HEARN

Τις προάλλες διαβάσαμε στο Reuter τα τηλεγραφήματα το θάνατο του στο Τόκιο. Μια Λιβερπουλιέζικη φημερίδα σημειώνει τακλόνουθα για δαύτον και τα μεταφράζω για τους αναγνώστες του αγαπητού μου «Νουμά». Είτανε καθώς θα ήθετε μισο-Ρωμιάς.

Chiensis

Ο Λευκάδιος Hearn γεννήθηκε στην Αγία Μαύρα στα 1850 από πατέρα Ιρλανδέζο και μάνα Ρωμιά και μπορεί σωστά να ονομασθή ένας από κείνους που έκαναν την Αγγλο-Γιαπωνέζικη συμμαχία. Στα 1869 πήγε στην Αμερική και άρχισε το στάδιο του δουλεύοντα σ' ένα τυπογραφείο. Έπειτα σιγά σιγά έγινε δημοσιογράφος. — Με τον καιρό και την Ικανότητά του που κοντοπλάκωνε τη μεγαλοφυία, κατόντησε να θεωρείται άνθρωπος σπουδαίος.

Στα 1890 πήγε στη Γιαπωνία έγινε υπήκοος Γιαπωνέζος και πήρε γυναίκα του τόπου από τα 1896 ίσα με τα 1903 παραδινε Αγγλική φιλολογία στο πανεπιστήμιο του Τόκιου.

Είναι πολύ γνωστός από τα σκίσα του για τη Γιαπωνέζικη ζωή, τα όποια μες φανέρωσαν πως είχε μέσα του αληθινή ποίηση. Καταλαβαίνοντας το Γιαπωνέζικο χαρακτήρα καλύτερα από κάθε άλλον Ευρωπαίο, μπόρεσε να δείξη στην Ευρώπη τα ευγενή χαρακτηριστικά των νέω συμπατριωτών του, την τρυφερότητα του χαρακτήρα τους, τον πατριωτισμό τους το μεγάλο, την ευσέβεια τους. — Οποιοσ μελέτησε το βιβλίο του τον «Κόκορο» ή «δξω στην Ανατολή» δε μπορούσε να έχη κομμική άμφιβολία πως η Γιαπωνία, θάδειχνε στο σημερινό τον πόλεμο, τις ήρωϊκές αρετές τῶ στρατιωτῶ και τῶ ναυτῶ της, αρετές που φανερώθηκαν σε κάθε περίσταση από την επίθεση των τορπιλλών στις

3 του παρασμένου, ίσα με τη μάχη του Λιαογιαγκ. Όλα αυτά είναι ολοφάνερα στα έργα του. Τάβλεπε με μάτι ποιητή πολλές φορές κατόντησε προφήτης και οι παρατηρήσεις του για την Γιαπωνέζικη την καθημερινή ζωή είναι γραμμμένες σε ύφος που θα ζύση γιατί έχει μεγάλη ντελικατέτζα και λαμπρούς στοχασμούς.

(Μετάφραση Chiensis)

ΧΑΪΝΤΕ ΧΟΥΡΑΕ !

Te veđi im Lipe Chađaniđi

Έγῶ 'μαι με Πασιά γενιά
Κι' έχω Βεζύρη φίλο,
Κεντίδες έχω γειτονιά,
τί μ' αγαπά η Κοντύλα.

Βούκινα παίρνω το βροντῶ,
ντελάλη και το κράζω,
το ψαίλω μ' ήχους εκατό,
με τρουμπονιές το σκάζω

σ' όπιον σωπαίνει είτε λαλεϊ
είτ' άγρικῆ η κουφαίνει,
τί της Κοντύλως το φιλί,
μωρε παιδιά, ζουρλαίνει.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΗ

ΜΗΔΕΙΑ*

Ποιητική μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΕΛΑΤΗ

(Συνέχεια)

ΙΑΣΟΝΑΣ:

Μωρόλογος, θαρρῶ, ναποδειχτῶ δεν πρέπει,
Μόν' σαν του κραβιού επιδέξιος τιμονιέρης
Που παίζει τα γρανθιά του άρμένου για να όρτσάρη,
Τη μπόρα της γλωσσοφαγίξ σου να ξεφύγω.
Λοιπόν νομιζῶ, πως η Κύπριδα είν' η μόνη
Του ταξειδιού μου σωτηρία και κανένας

* Η άρχή του στο 112 φύλλο του «Νουμά».

Άλλος θεός η άνθρωπος, και με τα λόγια
Μια χάρη που έκανες μὴν την ύψωνεις τόσο.
Κι αν τετραπέρατο έχεις νου, με πεισματάρης
Δε θέλει να παραδεχτῆ, πῶς οι σάϊτες
Του έρωτα οι αλάθειτες σ' ανάγκασαν να σώσης
Το κορμί μου κι όμως δεν το πολυετάρζω,
Γιατι όπως κι αν μ' ώφέλησες, ζημία δεν είταν.
Μα με το παραπάνου στόχω ξεπληρώσει
Καθῶς θα σου άποδείξω: Πρωτ' άπ' έναν τόπο
Βάρβαρο, σ' ελληνική γῆ μένεις όπου
Τ' είνε δικαιο έμαθες και κατά τους νόμους
Κι όχι κατά των δυνατῶν να ζῆς τη γνώμη.
Ύστερα έδοξάστηκες σ' όλη την Έλλάδα!
Κι όλοι σοφή σε λέν, ενῶ στῆς γῆς έκείνη
Την άκρη αν ζούσες δε θα σ' έξερε κανένας.
Κάλλιο χρουσάφι σπίτι μου να μὴν ύπάρχη,
Μηδὲ γλυκύτερα να ψάλλω άπ' τον Όρφέα
Το κάθε μου καλό πασίγνωστο αν δε γίνει.
Κ' είπα για τους κόπους μου τόσα, τι έσῶ πρώτῃ
Το θέλησες να παραχθῶμε με τα λόγια.
Μα όσα για τους βασιλικούς μου γάμους είπες
Θα σου πρωταποδείξω, έγῶ σοφός πως είμουν,
Ύστερα μετρημένος, και κατόπι φίλος
Και των παιδιῶν μου και δικός σου άπό τους πρώτους,
Μόνο ήσυχη άκου: Φεύγοντας άπό τα μέρη
Τῆς Ίωλκίς σαν ήρθα εδώ, μαζί τραβιῶντας
Συμφορές άβάσταχτες, τί καλύτερο άλλο
Μπορούσα ναύρω έγῶ, παρὰ ο καταδιωχμένος
Γυναικα μου να πάρω τη Βασιλοπούλα;
Όχι, όπως άπ' τη ζήλια σου το λές, μισῶντας
Έσένανε και ξεπαρμένος άπ' τον πόθον
Άλλη γυναικα ναπολάψω, ούτε γιατί έχω
Τόση βία πολύτεκνος να γίνω' έτούτα
Που άπόχτησα μ' άκοῦν και δεν παραπονιέμαι.
Παρὰ επαντρεύτηκα για να καλοπερνούμε
Και να μη ζῶμε στερημένοι, έπειδὴ ξέρω
Πῶς του φτωχῶ δεν άπομένει οὔτ' ένας φίλος.
Κι όπως έγῶ, βασιλικά και τα παιδιά μου
Ναν ταναθρέψω και να ζῆσω ευτυχισμένος
Σαν βασιλόπουλα κ' εκείν' άφου θα ζῶνε,
Ίσόνωμα με τα παιδιά που θάποχτήσω.
Γιατι άλλα τέκνα έσῶ να κύνης τι τα θέλεις;
Ένῶ έγῶ με τα παιδιά τα νέα θα ώφελήσω
Τα πρώτῃ μου' λοιπόν κακά έχω λογαριάσει;
Αν δεν εκήλευες, ποτὲ δε θάβλες όχι.
Μα είσατε στενοκέφαλες τόσο οι γυναίκες
Που όσο περνάτε μεν τον άντρα ταιριασμένα
Νομιζετε πως δια τάχεται μ' αν τύχει

ΑΠΟ ΤΑ «ΓΡΑΜΜΑΤΑ» ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

ΠΩΣ ΤΟΝ ΥΠΟΔΕΧΤΗΚΑΝ ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΟ

Ίδε το έρ το καλόν πάλιν επανατέλλει.

Στα χίλια εκατό και στα χίλια διακόσια τόσα, μέσα στο Βυζάντιο, στην εποχή των Τζέτζηδων και των Μανασσήδων, ο δεκαπεντασύλλαβος είτανε γεννημένος και μεγαλωμένος είτανε, είταν ό,τι και τώρα είναι. Αίωνες η ζωή του μετρούσε. Άστραψε και βροντούσε στα τραγούδια του κόσμου. Είχε ξεπλωθή και στους στίχους των γραμματισμένων. Η νέα μετρική πρόβαλε, φυσικά, από τη νέα γλώσσα. Το πιό χεροπιαστό σημάδι του χαμού της παλιάς γλώσσας είτανε που χάθηκαν τα μακρά και τα βραχεία. Μόλις έλειψαν από τη γλώσσα μας τα μακρά και τα βραχεία, έλειψαν

μαζί τους και η άρχαία μετρική. Άλλοιῶτικα προφύονταν τα λόγια' όχι πια μελωδικά σαν πρώτα, με ρυθμικά. Η ποιητική τέχνη αυτοπροαίρετα και οδηγημένη από των πραγμάτων, καθώς λέμε, τη δύναμη, άγκαλιωσε το νέο είδος της ρυθμοτεχνίας, όχι πια της προσωδιακής η της χρονικής: οι μετρολόγοι μας τονική και λογική την ονομάζουν τη νέα μετρική μας. Η ποιητική τέχνη πήγε και αυτή προς τη ζωή. Κ' έτσι γεννήθηκε, ανάμεσα σ'άλλα, ο στίχος μας ο έθνικός, ο πιό συνηθισμένος και πιό μεταχειρισμένος και πιό γνώριμος, χαϊδεμα ταύτιού μας, ο δεκαπεντασύλλαβος. Ταύτι δεν καταλάβαινε για στίχο, έτσι μήτε και η καρδιά μπορούσε να συγκινηθή από ρυθμούς άρχαίους, δηλαδή νεκρούς, καθώς είναι ο στίχος:

Ού φησι χρήναι τους νέους άσκειν, έγῶ δε φημί.

Ταύτι καταλάβαινε για στίχο το ρυθμό όταν έτσι του ξετυλίγονταν:

Ίδε, το έρ το καλόν πάλιν επανατέλλει.

Τέτοια δεν είτανε και η γνώμη του δασκαλισμού στα χίλια εκατό και στα χίλια διακόσια τόσα, μέσα στο Βυζάντιο, στην εποχή των Τζέτζηδων και των Μανασσήδων. Πῶς αυτός ν'αναγνωρίση των πραγμάτων τη δύναμη, πῶς να φανῆ στην αλήθεια υπάκουος, πῶς να χαρῆ με τη ζωή, πῶς να θάψη τους νεκρούς, και πῶς να μὴ τους περιτριγυρίξῃ στον ήλιον, βρυκολά-

κους! Ο δεκαπεντασύλλαβος, καθώς είπαμε, ζῶσε και άνθιζε, και τίποτε δεν του έλειπε, παρὰ μια ποίηση δυνατή και σοφή, που θάρχονταν κ' εκείνη, άγάλια άγάλια πάντα, άνίσως και δεν της έφραζαν πάντα το δρόμο οι δάσκαλοι.

Είταν ο νέος μας ο στίχος όπως είναι και τώρα η νέα μας γλώσσα. Και στήσανε τότε οι δάσκαλοι του ζωντανού στίχου τον ίδιο πόλεμο που τώρα έχουνε στημένο της ζωντανής γλώσσας. Ο δεκαπεντασύλλαβος άγραφος όσο που κελαιδούσε στού μεγάλου του λαού, μονάχα, το στόμα, οι λογιώτατοι κάνανε πῶς δεν τον προσέχουν, καταφρονετικώτατα. Όμως η ανάγκη βιάζει, και σέρνει η ζωή. Και να που άρχισαν το δεκαπεντασύλλαβο να τονε μεταχειρίζωνται και γραμματισμένοι, και οι δάσκαλοι ακόμα οι ίδιοι. (Άπαράλλαχτα όπως γίνεται με τη γλώσσα μας). Ο λογιωτατισμός τα χρειάστηκε. Ο λογιωτατισμός θύμωσε και φρένιασε. Και να ο έθνικός μας στίχος σκυλοβρίζεται, συκοφαντικά αναφέρεται, στιγματίζεται με όνόματ' άτιμωτικά. Ο τόσο πολυγράφος όσο και πεζολόγος στιχουργός Τζέτζης δε βρίσκει κανένα ρυθμό και κάλλος κανένα στην τονική ποίηση. Κι ως αναγκάζεται κι αυτός να καταφύγη στη νέα μετρική. Είναι για του λόγου του η νέα Μούσα «Μούσα άγυρτίς, η την εύρυθμον των ποδῶν ού τρησεί βάζειν, πάσας τε μισεί διχρόνους και

